

’ի տօնի Պենտակոստէին. Լեւոն ընծայէր զանձն կամ զերկիր իւր ’ի սպաս կայսեր (ըստ աւատական օրինաց). ընդ որ մեծապէս հաճեալ կայսերն, որ եւ ազահօրէն կողոպտէր զընդ ձեռամբ անկեալսն, եւ պէտս օգնականութեան ունէր վասն յապահովելոյ զտէրութիւն Սիկիլիոյ, խոստացաւ վաղվադակի ’ի ձեռն Խաչակրաց՝ որք հանդերձէին երթալ ’ի Պաղեստին, պսակել զԼեւոն ’ի թագաւոր Հայոց: Այսպէս ծանուցանեն աներկբայ ժամանակակից տարեգիրք Գերմանացոց եւ այլք. այլ ցանկալի էր ’ի յայտ գալ ’ի դիւանաց ուստեք՝ հայցողական թղթոց Լեւոնի, եւ անուանց դեսպանացն, որք թուին իշխանագունք ոմանք լինել օտարազգիք, այսինքն Փռանկք եւ տեարք վիճակաց. քանզի խնդրեցին ’ի կայսերէ եւ ընկալան ’ի պարգեւի մասին՝ անդր քան զսահմանս Կիլիկիոյ եւ Անտիօքայ՝ յաւելուլ ինքեանց զանծանօթ ինչ տեղիս յերկրին Ասորոց, եւ յանուանէ՝ զկոչեցեալն *Աշտարակ Կապարեայ*⁵⁵, որ էր մերձ ’ի Թլպաշար, եւ ընդ սմին նուաճեալ երբեմն (1151) ’ի Նուրէտտինէ, եւ նովին նշանակութեամբ կոչէր յԱրաբաց՝ *Պորճ-էր-Ռասսաս*:

Կայսրն՝ արդարեւ ’ի մտի ունէր՝ առ ’ի սրբել զկէղտ անուանն վասն անիրաւ եւ կաշառակուրծ բանտարգելութեան Առիւծասիրտն Հռիկկարդայ թագաւորի Անգղիոյ, եւ վասն անգթութեանցն ’ի պարտեալսն եւ ’ի գերեալս, երթալ յազատութիւն Սրբոյ երկրին, ուստի եւ ստեպ հրաւերք հասանէին նմա գալ, եւ ըստ կտակի հօր իւրոյ (Փրետրիկայ) բառնալ զմարմին նորա ’ի Տիրոսէ, եւ տանել թաղել յԵրուսաղէմ. այլ խափանել յիշխանացն կամ յիւրոց ներքին կամաց, առաքեաց գունդս գունդս Խաչակրաց (1196-7), որք զառաջինն յաղթահարեալ ’ի Մէլէք-Ատէլայ եղբօրէ Սալահէտտինի, ապա յաջողեցան հարկանել զնա ’ի դաշտի՝ ընդ

ժամանակագրութեան՝ ասէ յամի 1194, որ ոչ թուի հաւանական. զի յայնմ ամի թէ եւ եկն Ենրիկ յԻտալիա, այլ ’ի Գենուա եւ ’ի Պիզա՝ հոգայր շտապաւ խմբել տորմիդ նաւաց եւ փութալ նուաճել զՍիկիլիա:– Շարայարող Պատմագրութեան Տիրացոյն, կամ Հերակլն (ԻԶ. 27), զտեսութիւն դեսպանացն ընդ կայսեր՝ ասէ յերկրին Բոլլաց (Puglia) հարաւային Իտալիոյ եղեալ. «Quant Livons vit que il estoit seignor en chief, et que il ne tenoit de nului riens, si envoya sez messages a l’empereor Henri en Puille, ou il estoit: et li manda offrant son homage, et que il voloit de lui tenir la terre d’Ermenie: et li requist que il li envoiait la coron et le feist rei. Li empereres recut le mandement licement, et recut l’omage, et otroia que il le coronereit, quant il passerait la mer»; etc.

⁵⁵ Ipsi quoque legati petebant, se inbeneficiari ab Imperatore beneficiis raris et prius inauditis sitis in locis Syrie, qui vocantur, *Ad Plumbeam Turrim*. Quod et factus es. – Annal, Marbach. – *Rohde*, König Leon 40.